

Таким чином, інтернаціоналізація господарського життя й орієнтири зовнішньоекономічної політики обумовлюють формування і розвиток інфраструктурних елементів зовнішньоекономічної діяльності України в цілому та підприємств зокрема, де політика виступає внутрішнім, а інтернаціоналізація - зовнішнім фактором. Саме вони формують кількісний і якісний склад елементів ринкової зовнішньоекономічної інфраструктури нашої держави.

Список використаних джерел

1. Ткач О. *Методологічний зміст понять інтернаціоналізація, інтеграція й глобалізація в сучасній науці* / О. Ткач // *Економічний аналіз*. – 2009. – Випуск 4. – С. 65-68.

2. Батченко Л. В., Дроздова Г. М., Дятлова В. В. *Зовнішньоекономічна діяльність: теорія і практика сучасного менеджменту*. - Донецьк: Норд-Прес, 2005. - 244 с.

Юрій ЛИСОБЕЙ,

Іван КРИТЮК

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент Братко О. С.

Тернопільський національний

економічний університет

ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний розвиток економічних систем та процеси глобалізації економіки, зумовлюють нові підходи до планування господарської діяльності підприємств. Значення планування господарської діяльності зумовлено тим, що в процесі його здійснення визначаються напрямки, темпи і пропорції розвитку виробничої системи будь-якого рівня, основні показники її функціонування у визначеному періоді, а також збалансована забезпеченість управлінських рішень необхідними ресурсами.

Слід зазначити, що процес планування – це не проста послідовність операцій по складанню планів і не процедура, зміст якої в тому, що одна подія проходить обов'язково після іншої. Учасники процесу планування сталого розвитку (персонал) не просто виконують приписані їм функції, а діють творчо і готові до змін характеру діяльності, якщо це потрібно для досягнення цілей. В цілому процес планування є замкнутим циклом з прямим (від розробки цілей, визначення стратегії до формування системи планів, їх здійснення і контролю) і зворотнім (формування коригувальних дій) зв'язком при постійному здійсненні моніторингу планової діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що планування сталого розвитку підприємства – це процес визначення місії, розробки концепції діяльності, вибору стратегії, обґрунтування цілей, визначення шляхів, порядку та способів їх досягнення при ефективному використанні всіх видів ресурсів з метою отримання бажаного результату (комерційного, соціального) та задоволення інтересів усіх зацікавлених сторін.

Систему бізнес-планування потрібно розглядати як єдине ціле, зі своїми законами розвитку, вивчення об'єкта управління з врахуванням усіх її складових: економічної, соціальної, технічної, організаційної, екологічної та психологічної; по-друге, розподілу системи на підсистеми, дослідження їх взаємодії, оскільки кожна підсистема діє як на всі інші підсистеми, так і на систему в цілому [2, с.63].

Таким чином, створюється можливість розкрити закономірності і зв'язки підсистем, їх співвідношення та субординації. Система планування завжди пов'язана і відповідає певній концепції планування, звичайно вона включає і певну систему планів, які розробляються господарюючими суб'єктами в межах певної системи бізнес-планування (рис. 1).

Рис. 1. Основні складові системи планування на підприємстві

Джерело: побудовано автором за [3, с.112]

Основними аспектами важливості управління бізнес-плануванням в ринкових умовах господарювання для вітчизняних підприємств є [1, с. 178]:

- збільшення розмірів та масштабів господарських завдань під впливом науково-технічного прогресу та процесів глобалізації економіки. Це спричиняє витрати часу, певних ресурсів, потенціалу суб'єктів господарювання поряд із швидкозмінними умовами зовнішнього середовища;

- зростання значимості фактору часу. Блага, які створюються суб'єктом господарювання для споживача, повинні бути представлені на ринку не рано і не пізно, а вчасно. План запропонований як можна раніше посилює потенційні можливості підприємства. А задля ефективного його формування процеси управління є обов'язковими;

- фактор ефективного використання обмежених ресурсів та потенціалу підприємства в цілому, необхідність його нарощування. План повинен бути розроблений так, щоб використання обмежених ресурсів було оптимальним і щоб ресурсами можна було маневрувати, забезпечуючи при цьому нарощування потенціалу та розвиток підприємства в майбутньому;

– зростання фактору ризику в реалізації цілей підприємства та непередбачуваність зовнішнього середовища. На процес реалізації плану та на досягнення цілей впливають різні умови та зовнішнє середовище, на які потрібно вчасно реагувати.

Отже, можна зробити висновок, що планування сталого розвитку підприємства – це системний процес управління підприємством з метою передбачення майбутнього, розробки та обґрунтування цілей і завдань, визначення найкращих методів і способів їх досягнення при ефективному використанні усіх складових наявного потенціалу підприємства. Це, в свою чергу, дасть змогу отримати оптимальні результати відповідно до умов середовища, в якому функціонує підприємство з метою завоювання та утримання високого конкурентного статусу на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел

1. Тарасюк Г. М. *Планова діяльність як системний процес управління підприємством: монографія* / Г. М. Тарасюк. – Житомир: ЖДТУ, 2015. – 469 с.
2. Snyder N., Glueck W. F. *How managers plan – the analysis of managerial activities. Long Range Planning, 2014.* – 375 p.
3. William L. Miller, Langdon Morris *4 th Generation R&D. Managing Knowledge, Technology and Innovation. John Wiley & Sons, Inc., 2015.* – 408 p.

Анастасія ЛІСОВСЬКА

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент Федірко М. М.

Тернопільський національний
економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗБУДОВИ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИНКУ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ

Конкуренція є однією з головних складових ринкової економіки, що передбачає завоювання ринку, перемогу над конкурентами в боротьбі за споживача, що як наслідок забезпечує одержання сталого прибутку. Виходячи з цього, конкуренція завжди виступає основною умовою за якої здійснюється функціонування ринкових механізмів, що формують багатство, розмаїття асортименту і високу якість товарів та послуг.

Відповідно до Закону України «Про природні монополії» - «природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей, а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги)» [1].

Головною рушійною силою ринкової економіки є конкуренція. Закон конкуренції – один із найважливіших загальних економічних законів товарного виробництва, який виражає постійну залежність між собою учасників процесу виробництва і споживання товарів, їх постійну боротьбу, яка примушує